

Masin põllumajanduses

Juba mitu nädalat on masintractorijaamade (MTJ) traktorid töötanud N. Eesti põldudel, olles annud meie kui sotsialistliku riigi põllumajandusele ilmet. Selle ajaga on olnud võimalik tähelepanekuid teha nende töö kohta. Oleme võinud veenduda, et traktorijaamadel on järjest suuremat osa tähtsust omav koht meie põllumajanduses.

Põllumajanduse mehhaniseerimine on raskustega seotud. Kodanlikus Eestis, kus kaalvaks põllumajanduse vormiks oli individuaalne majapidamine, jõuti masinatega ära teha : ainult väike murdosa põllutööst.

Kui küsime, miks siis?

Sellepärast, et väikepõllupidamise juures masin saab asendada inimese tööjõu — masin peab aga asendama inimest enast. Meil on varemast ajast statistilised arvud käsitada, kust selgub palju meie talud tarvitasid inimtööjõudu.

Näiteks:

5—10 ha talus 2,8 tööinimest (neist palgalisi 0,15);

50—100 ha talus 6 tööinimest (neist palgalisi 2,25);

üle 100 ha talus 15 tööinimest (neist palgalisi 13,08).

Masina juurdetoomisel talu ei saa väiketalust vabastada ühtegi inimest, sest ei ole mõeldav ühe inimesega talupidamine, olgu talu kui väike tahes. Inimest saab masin asendada siis, kui inimene teeb ainult ühte kindlat tööd. Väiketalus aga see ei ole mõeldav. Järelikult ei ole väiketalundis masin abinõu, mis vabastab töökäed põllumajandusest. Vaid on küll abinõuks millega saab inimese elu ja tööd maal mugavamaks teha, millega saab tõsta tööjõudlust talundite tootmisvõime tõstmiseks.

Puuduseks siin ilksa on olnud masinkapitali osatähtsuse suurus ja seega selle ebaratsionaalne kasutatavus. Juba kodanliku korra individuaalmajapidamiste juures jõuti sellest arusaamisele. Pehmendavaks vahetamiseks mooduseks rakendati siin ühistegeliki masinate kasutus. Ühistegelisel teel saadi anda vaid üksikutele suurematele masinatele (rehepeksu garnituur) suurem töökoormatus ja parem tasuvus. Tänu viljapeksuühisustele oligi meil neid masinaid rahuldavalt levinenud.

Väiketalundis, nagu nägime, on masina ülesandeks a) mugavus ja b) tööjõudluse abil tootmisvõime tõstmine. Kuidas on lugu toodangu tõstmisega masinate abil? Hektaari saak jääb enam-vähem samaks, kas niidame kaerapõllu käsitsi või kombainiga, samuti ei olene oluliselt saak, kas künname maa hobuseadraga või traktoriga (muidugi kui künnid on üheheaduslikud). Hektaari saake meie masinate rakendamisega kuigi palju mõjutada ei saa. Põllumajanduslik saak ennekõike oleneb bioloogilistest teguritest, bioloogilisi tegureid ei moodusta aga niivõrd masinad, kui põlluharija mõistus.

Nii näeme, et väiketalundis on oma piir masinate kasutamise alal, millest üle minna ei ole võimalik.

Masin peab saama maksimaalse töökoormatuse, et ta enmast igas olukorras tasuks. Subteliselt vajatakse suurtaalundites vähem inimtööjõudu, aga sellestki on veel masinate sissetoomisel võimalik osaliselt vabaneda.

Masinatega saame suurtes majapidamistes (resp. ühismajapidamistes) kas a) jätta toodang samasuuriks ja selleasemel vabastada teatav arv töökäsi vabrikute jaoks, või b) suurendada kogu toodangut suurendades kultuuristatud hektaaride arvu. On selge, edukas uudismaade ülesharimine ja nendes olemasolevate suurte lämmastiku varude toomine viljadele kättesaadavaks võib toimuda masinate rakendamisel uudismaade ülesharimiseks. Kuigi ei olene heinasaak, kas niidame heinamaa üle käsivikatiga või heinaniidumasinaga, heinasaak oleneb aga sellest kindlasti, kas niidame seda looduslikult või kultuuristatud niidult. Siin ongi masin saakitõstvaks teguriks just niidupinna kultuuristamise abinõuna.

Nii näeme: väiketalundis on mehhaniseerimise ülesandeks kuu talule suurem kapitali ringkäik, et saada masinat tööle rakendada. Loomulik on, et mingist objektiivsest rahvamajanduslikust tasuvusest siin juttu ei ole. Rahvamajanduslikult masina tasuvus sõltub asjaolust, et saaksime anda masinale võimalikult maksimaalse töökoormatuse. Ühelgi juhul ei ole tasuv niidumasin kui ta niidab aastas 10 ha, kui ta võime on 50 ha, olenemata kui suuresaagilist vilja ta niidab.

Masinatele suurema töökoormatuse loomiseks on meil rakendatud käesoleval kevadel esmakordselt hobu-masiniistade laenuuspunktid moodus, kust laenuatakse ennekõike kehvikutele lihtsamaid põllutööriistu ja -masinaid, et aidata neil põllutööde teostamist, et anda sealjuures ka riistadele masinatele (ka hobustele) suuremat töökoormatust.

Kui laenuuspunktid on teatav üleminekuvorm ja tingitud maapidamise üleminekuolukorrast, siis masin-tractorijaamad on orgaaniline tervik sotsialistliku põllumajanduse süsteemis. Siit pakutakse vastavaid masinaid, riistu, jõumasinaid ja agronoomilist nõuannetki põllumajanduse tootmise edutamiseks, olgu see põllu majandamise vorm milline tahes.

Loomulik on, et põllupidamise struktuurist tingitud takistused, millised pidurdavad MTJ töö intensiivsust aja jooksul kaovad.

Esialgselt on selgunud sellisteks takistusteks kolks põhilist takistuste rühma:

a) takistused, millised tingitud olemasolevate põllulappide väiksusest ja

b) takistused, milliseid põhjustavad põldude kivide, pinnase ebatasasuste, kraavide jne. rohkus s. o. pinnase halb ettevalmistus masinate kasutamiseks.

Kuigi on tulnud kokku põrgata terve rea raskustega, samuti vähese kogemustega asuda tööle, on siiski traktorijaamad näidanud oma eluõigust ja elujõudu. Traktorijaamad on suurt abi pakkunud meie põllumeestele kevadisel kiirel põllutööde perioodil, milline eriti tänavusel väga lühikeeseks jääval tööhoajaal hinnatav.

Sotsialistliku põllumajanduse mehhaniseerimise deviisiks on: maksimaalselt maatööd mehhaniseerida ja sealjuures anda masinale maksimaalne töökoormatus. Kõik muu peab sellele kohanduma.

A. Mark.

Virumaa peaaegronoom.